

Ürdiistandik aknalauual

REPRO

Paras aeg on hakata maitsetaimi ette kasvatama

Kas osta ürtide noortaimed aiakeskusest või kasvatada need ise seemnest üles? Näiteks rosmariin ja tähklavendel, mis idanevad aeglaselt ja ebahütlaselt, on mõttekam osta taimena, basiilikute ja liivateede sirgumist on aga hulga vahvam jälgida oma aknalaua istandikus.

Kuidas maitsetaimi kodustes tingimustes ise seemnest kasvatada, selleks annab näpunäiteid Tamme talu ürdiaia perenaine Heli Viedehof.

Millal on õige aeg ettekasvatusega alustada: liiga vara külvatud taimedel läheb aknalaual ja ka potis kitsaks, liiga hilja alustades hakkab ka saaki hiljem saama.

Enamikul liikidel kulub taimede kasvamiseks sõltuvalt tingimustest 4–7 nädalat. Soodsates idanemisoludes, kui soojust on 25–29 kraadi, tärkavad seemned väga ruttu. Näiteks basiilikud, liivateed, meliss ja majoraan on üleval juba 4–6 päevaga. Kui on jahedam, alla 18 soojakraadi, võib tärkamiseks kuluda mitu nädalat.

Milline külvimuld valida?

Kõige sobivam on ühtlaselt peenike külviturvas. Mina segan poest ostetud turbale tavaliselt juurde puhast peenikest liiva, laias laastus 1:1 kaalu järgi. Liiv teeb turba koredamaks ning see ei muutu kuivades kõvaks känkkraks. See on eriti oluline just aknalaual istikuid kasvatades. Samuti on sellisest substraadist hiljem pikeerides taimi lihtsam kätte saada. Turbasse võib segada ka perliiti ja peenema fraktsiooniga vermikuliiti, mida saab osta aiapoest.

Kuidas saada tuhkuiv turvas niiskeks?

Pange see kilekotti, valage vett peale ja laske kinnises kotis vähemalt ööpäev seista. Siis jõuab vesi turba tasapisi läbi niisutada. Külvamiseks peab turvas olema ühtlaselt ja parajalt niiske. Kui peos pigistades imbib turbast veidi vett välja, on niiskusesisaldus sobiv.

Mida eelistada: külvikasti või -kasteti?

Sellerikülvid on kaetud vermikuliidiga.

Soovitan külvata külvikasti, sest see ei kuiva nii kiiresti läbi kui külvikasseti väike eraldiolev pesake. Kui kevadpäike kütab aknalaua kuumaks, kuivab pesas olev väike kogus turvast väga ruttu läbi, sest see ei mahuta ju kuigipalju vett. Sage li ei aita isegi taimede varjutamine.

Külvikassettis on ka suurem oht, et istikud üle kasvavad, kuna juurte arenguks on ruum piiratud. Seetõttu on oluline taimed õigel ajal suuremasse potti ümber istutada. Kasseti eelis on see, et pesakeses moodustunud kompaktne mullapall teeb ümberistutamise mugavamaks.

Tavaliselt ei kasvata hobiaednik ette eriti palju maitsetaimi ja siis on igati mõistlik taaskasutada madalaid plastist toidukarbiikesi. Nende põhjale tuleb kindlasti torgata avaused, et liigne kastmivesi saaks välja imbuda. Ka karbikese nurgad võiks samal põhjusel veidi madalamaks lõigata.

Kui tihedalt või hõredalt külvata?

Liike, mis idanevad aeglaselt ja/või on pika kasvuajaga, külvake hästi hõredalt, samuti tillukesi seemneid, nagu on näiteks liivateedel, sidrunmelissil, mägi-piparrohul, punel. Kui vahekaugus on vähemalt 2–3 cm, pole aknalaual kasvatades muret, et taimed liialt üle kasvavad ja ruumi väheks jääb – valgusolud halvenevad! –, enne kui jõuab neid pikeerida või ümber istutada.

Pisikesest seemnest tärkab imeväike taim. Kui on ruumi kasvada, ei pea teda pikeerima ning seemikud saab hiljem otse kasvukohale 3–6 kaupa istutada.

Liiga tihedalt asuvad tõusmed nakatuvad kergesti ka tõusmepõletikku ja siis tuleb uus külv teha.

Seemne võib pudistada külvikasti hajusalt, aga võib ka hõredalt ritta külvata, tehes enne ette veidi sügavama (5–15 mm) vaokese.

Kui kasutate eri liikide jaoks ühte külvianumat, pange sinna enam-vähem ühesuguse idanemisajaga ürdid: nt sobivad kokku basiilik, pune, meliss, aed-liivatee ja piparrohud. Kindlasti pange juurde sildikesed taime nime ja külviku päevaga.

Kuidas seemned katta?

Niiskele turbapinnale külvatud seemnetele raputage läbi sõela peale veidi kuiva turvast, liiva või perliiti. Piserdage see märjaks, et seemned kinnistuksid sobivas sügavuses, mis on 2–3 seemne läbimõõtu. Katke anum toidukile, klaasi või näiteks läbipaistva vannimütsiga. Viimane püsib tänu kummiäärele hästi anuma peal, kile sisse võib teha õhutusaugud. Kaetud anum pange idanemise ajaks sooja.

Millised liigid vajavad idanemiseks valgust?

Basiilikud, mündid, kummel, koirohi, harilik kikkaputk, aed-ha-